

Pospíšil, Ivo

Několik konferencí v letech 2024-2025 : zpráva o stavu filologie, literární vědy a slavistiky (?)

Slavica litteraria. 2025, vol. 28, iss. 1, pp. 169-177

ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/SL2025-1-16>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.83739>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 26. 02. 2026

Version: 20260223

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Několik konferencí v letech 2024–2025: Zpráva o stavu filologie, literární vědy a slavistiky (?)

Ivo Pospíšil (Brno)

Stejně jako celý svět i věda jako taková, nemluvě o humanitních vědách, mezi nimiž filologie zaujímá nebo spíše měla zaujímat klíčové místo, ale dnes se naopak ocitá zcela nepokrytě na okraji jako nevýznamný cluster často redukující svůj okruh na více či méně dokonalý servis pro znalost praktického jazyka, mnohem méně pro myšlení o jazyce a literatuře, jejíž pozice se stává stále bezvýznamnější, a tak se k filologii také chovají některé akademické instituce. Když jsem kolem roku 1997 přišel s programovou koncepcí areálových, resp. Filologicko-areálových studií, narážel jsem na odpor „čistých“ filologů a setkával se naopak se vstřícností vědců sociálních (to se mělo později radikálně změnit): nyní jsou bývalí „čistí“ filologové nejtvrďšími zastánci pronikání historických, sociálních a polických věd do filologie do té míry, že se filologický přístup postupně rozkládá, jsa jimi zcela ovládán. Vidíme to na podobě současných slavistických, původně filologických programů, i na

obsahových strukturách konferencí, jež se dnes částečně konají online nebo hybridně, ale i v původních, „předcovidových“ prezenčních podobách. Kromě dvou workshopů či konferencí, které pořádaly brněnské slavistické profesní spolky (Česká asociace slavistů, která je vydavatelem časopisu *Novaja rusistika*, Středoevropské centrum slovanských studií, vydavatel internetového periodika *Proudy*, a Slavistická společnost Franka Wollmana, nově vydavatel časopisu *Slavica Litteraria*) *Přesahy a proměny v díle Jiřího Fialy: Od historie k folkloru a literatuře* a *Hranice epoch a meze interpretace: Kafka, Wolker, Kryl*, jsou to desítky vědeckých setkání v různých formách, které se soustřeďovaly na slavistickou problematiku filologickou, tedy i literárněvědnou. Posun k jiným druhům umění, ke kulturologii, antropologii a sociálním vědám je tu patrný a je někdy velmi obtížné vytušit za nimi badatelskou dominantu nebo nové, jasně formulované koncepty, jako

tomu bylo v minulosti. Toto postmoderní znejasňování, disperze byla patrná již v druhé polovině 90. let 20. století, kdy sněmování slavistů v Krakově roku 1998 pod vedením Lucjana Suchanka mělo dát mezinárodní slavistice nový impuls a rozměr. I když vše začalo s velkou energií, nakonec se vinou etatistických slavistů, kteří místo vědy preferovali princip státního dirigismu (a ostrakizace těch, kteří s nimi nesouhlasili), a to z různých zemí, paradoxně nebo naopak přirozeně zejména ze slovanských, se v podstatě nic z toho reálně neuskutečnilo.¹

Desátá léta 21. století přinesla především velké generační střídání, což se odehrálo v rámci příslušných univerzitních pracovišť jako personální výměna, a to více či méně radikální, a také posuny ve výběru témat a metodologickém zaměření. To se na přítomných konferencích projevilo někde silně, někde méně výrazně. Mezinárodní atmosféra přelomu 10. a 20. let 21. století se v slavistice nemohla neprojevit a bude třeba mnoho

času a energie, pokud budou, aby se vše zhodnotilo a našla se nová východiska a cíle. Slavistika tedy stojí – stejně jako kdysi v 90. letech 20. století – na křižovatce, nyní však mnohem závažnější a osudovější. Něco z toho, například návaznost na tradici, inovativní přístupy a nové metody, se projevují již nyní a komentované konference jsou toho do jisté míry dokladem.

Dne 1. března 2024 se v Bratislavě na Filozofické fakultě Univerzity Komenského péčí Katedry slovenské literatury a literární vědy konala vědecká konference *Slovenská literární renesance*. Konkrétní organizace a komunikace s účastníky se pružně ujala dr. Marianna Koliová. Zazněly tu referáty, které představovaly pečlivé analýzy konkrétního slovenského materiálu, ale byly tu i obecnější polohy. Některé plánované referáty z důvodu omluvy účastníků nezazněly, ale budou obsaženy v připravovaném sborníku.

Magdaléna Jacková z Ústavu české literatury AV ČR přišla s tématem *Andreas*

1 O tehdejších záměrech viz naše programové, většinou knižní publikace: POSPÍŠIL, I. – GAZDA, J. – HOLZER, J. (eds.): *Integrovaná žánrová typologie*. Brno 1999; *Slavistika jako české rodinné stříbro. Tradice, současný stav, výhledy, návrhy a koncepce*. Studie Národohospodářského ústavu Josefa Hlávky, Studie 6/2004, Praha 2004, 57 s.; *Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Východiska – koncepce – výhledy*. Ed. Ivo Pospíšil Brno: MU, 2005; *Koncepce slavistiky: tváří v tvář nové realitě*. BraSlav 1. Zborník z medzinárodnej slavistickej konferencie, konanej na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave 14.–15. novembra 2002. Bratislava: FF UK, 2003, s. 6–33; *Novodobé koncepce slavistiky a rus(k)ologie z Krakova a problém typologie textů*. Slavica litteraria, X 8, 2005, s. 131–134; *Ústav slavistiky. Východiska a perspektivy*. Eds.: Ivo Pospíšil – Lenka Paučová. Brno: Masarykova univerzita, 2019; *Areál – sociální vědy – filologie*. Ed. Ivo Pospíšil. Brno: MU, 2002; *Nová literatura a areálová studia*. In: KŠICOVÁ, D. – POSPÍŠIL, I. (eds.): Litteraria Humanitas XII. *Moderna – avantgarda – postmoderna*. Brno 2003, s. 7–19; *Slavistika na křižovatce*. Brno: Středoevropské vydavatelství a nakladatelství REGIONY, Edice Pulsy, Masarykova univerzita, 2003; *Utopičnost a hlubinnost literární vědy (meditace in margine projektu Dionýze Ďurišina)*. Opera Slavica 3, 1993, č. 1, s. 44–47.

Rochotius a jeho dvě divadelní hry ve formě centonů, známá odbornice na starší slovenskou literaturu Silvia Lauková (UKF Nitra) mluvila o mystifikaci Mateje Korvína v renesanční literatuře, Zuzana Ludiková ze Slovenské národní galerie zaujala referátem *Ozdoby spomienok a pamiatok (Vplyv reformácie na podobu náhrobných pamiatok uhorských magnátov v 16. storočí)*, Svorad Zavarský z Historického ústavu SAV přednesl příspěvek na téma *Martinus Thyrnavius ako predstaviteľ monastického humanizmu*, Ivan Lábaj (Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě) ukázal na antické spojitosti v referátu *De imitatione a Cicerone petenda dialogi tres: Ján Sambucus ako účastník literárneho diskurzu 16. storočia*, Angela Škovierová (Lékařská fakulta Univerzity Komenského) vystoupila s personálním medailonem *Juraj Tesák Mošovský – humanista, ktorého diela sa dvakrát ocitli na indexe*, Oľga Vaneková (Ústav slovenské literatury Slovenské akademie věd) zaujala specifickým materiálem na téma *Bocatiovo latinské a nemecké spracovanie skúseností z pražského väzenia*. Erika Brtáňová (Ústav slovenské literatury Slovenské akademie věd) ukázala na podoby křesťanského humanismu v kázáních Jána Lochmana a Jakuba Jakobea, Erika Juríková (Pedagogická fakulta Trnavské univerzity) se k humanismu vrátila zajímavě koncipovaným vztahovým tématem *Latinskí humanisti u barokových autorov*, Martin Braxatoris (Ústav slovenské literatury Slovenské akademie věd) ukázal ve svém příspěvku

na přesahování humanistické poetiky a rétoriky do podoby příležitostné básnické tvorby z přelomu 18. a 19. století, Lenka Rišková (Ústav slovenské literatury Slovenské akademie věd) analyzovala literárněhistorickou reflexi renesančních básníků u Bohuslava Tablice, Ľubica Blažencová (Pedagogická fakulta Univerzity Komenského) pojednala ve svém referátu o adaptaci žalmů v renesanční duchovní poezii, organizátorka Marianna Koliová (Filozofická fakulta Univerzity Komenského) se zabývala cestovním deníkem Jána Dernschwama a Mária Šibalová (Lékařská fakulta Univerzity Komenského) poukázala na latinský humanismus v školské praxi; autor této zprávy přihlásil příspěvek *Problém renesance obecně a slovanské/středoevropské/slovenské zvláště*. Publikáční výstup konference, který se objeví v roce 2025, bude jistě plastičtější než tento přehled prezentovat problémovou strukturu konference a snad nové pohledy na jednotlivá témata. Podle všeho lze již nyní konstatovat, že událost přinesla zajímavá vystoupení několika slovenských odborníků na starší slovenskou literaturu a její renesanční a humanistické období a antické souvislosti. Je dokladem, že hlubšího a detailnějšího poznání tohoto období lze dosáhnout jen konkrétními analýzami a objevnými průniky i zasutých textů; v některých příspěvcích se objevily i silnější cenné srovnávací a žánrové souvislosti. Chápu tuto konferenci jako možné předdveří většího mezinárodního symposia na téma evropské renesance a humanismu, jež podle

mého soudu zůstává v posledních desetiletích poněkud ve stínu barokologického bádání. A bylo by užitečné, kdyby zde silněji zaznělo téma česko-slovenské.

Univerzita Jurije Fedkovyče v bukovinských Černovicích (ukraj. Černivci/Чернівці, rus. Черновцы, rum. Cernauți; něm. Czernowitz; pol. Czerniowce; jidiš צערנעוויץ) nesoucí jméno huculského biliterárního ukrajinsko-německého básníka z Bukoviny, o němž napsal první a dosud snad takřka jedinou komplexní monografii brněnský rusista, ukrajinista a bělorusista Mečislav Krhoun², uspořádala péčí Katedry světové literatury 25. října 2024 mezinárodní online konferenci s atraktivním názvem Umělecký potenciál nonfiction (ne zcela přesně přeložený do angličtiny jako Literary Potential of Nonfiction). V podstatě jde a šlo poetiku toho, čemu se u nás říká pojmem ruských formalistů „literatura faktu“ nebo německy „věcná literatura“ (Sachliteratur), jinak také dokumentární literatura, ale každý z těchto termínů má přece jen jiné sémantické rozpětí, historické pozadí a aktuální význam a použití. Pořádající katedra vydává již řadu let odborný časopis Pytannja literaturoznavstva, kde také vyšly publikační výstupy z této konference.

Byl jsem shodou okolností vyplývající z delších odborných kontaktů brněnské slavistiky s černovickou katedrou, která postupně měnila nejen svůj název, ale také vědecké a pedagogické zaměření, členem mezinárodního organizačního výboru a byl jsem poctěn v sekci *Umělecký styl nonfiction (Chodožnij stil nefkicijnoj literatury)* přednesením úvodního referátu na téma inovativních rysů české záhadologické prózy. Matthias Fechner (Trier/Trevír) přednesl s velkým ohlasem příspěvek *Bokeh in non-fiction literature. The depth of field's blurring in moments of closeness. An intercultural investigation*, Olena Annenkova z Kyjeva promluvila o nonfiktivním narativu Juliana Barnese *The Man in the Red Coat* (2019, *Člověk v červeném kabátě*, česky 2021), Chrystyna Kačak ze Lvova se zabývala fiktivním komponentem reality v literární reportáži, Jana Kravčenko ze Záporoží studovala žánr brand story. Druhá sekce nesoucí název *Zvláštní rysy nonfiction / Ukrajinská nonfiction literatura* už měla detailnější zacílení, neboť se také týkala osobnostní dimenze nonfiction a nonfiction a války. Vybíráme z ní jen některá témata. Sofija Varecka ze Lvova zkoumala problém autorství nonfiction, Jurate Landsbergyte-Becher

2 KRHOON, Mečislav: *Básnické dílo Jurije Fedkovyče*. Brno: UJEO, 1973. Viz také naše studie *A Chapter from Brno Ukrainian Literary Studies: the Creative Activity of Mečislav Krhoun and His Book on Jurij Fedkovyč*. In: *Pagine di ucrainistica europea. A cura di Giovanna Brogi Bercoff – Giovanna Siedina. Edizioni dell'Orso, Alessandria, 2001, s. 83–90; Koncepcija tvorčestva Jurija Fedkoviča v monografii Mečislava Krgouna v kontekste brnenskoj literaturovedčeskoj slavistiky*. In: *Galicja 1916: Plus/minus dziesięć lat. Przestrzenie dyskursów: historia, literatury, kultury, język. Redakcja tomu Andrzej Borkowski – Roman Mnich. Siedlce: Kolegium Galicyjskie, Instytut Kultury Regionalnej i Badań Literackich im. Franciszka Karpińskiego, Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Iwana Franki w Drohobyczu. Wydawnictwo Naukowe IKR(i)BL, 2018, s. 147–159.*

z litevského Vilniusu se zabývala některými příklady obrátů v litevském sebeuvědomění (*Nonfiction in historical perspective: some literary examples of “turning points” in Lithuanian self-awareness*). Victoria Fonari (Chişinău/Kišiněv, Moldávie) poukázala na obraz Narcise v literární vědě, Oksana Levicka (Lviv/Lvov) analyzovala biografickou nonfiction o umělcích a její intermedialní aspekty, Olga Novyk z Berdanska se zabývala biografií významné osoby v tvorbě pro děti, Svitlana Macenka ze Lvova přednášela o fikcionalizaci autobiografické povídky nebo novely ve smyslu intertextuality a kulturního a mezikulturního kontextu nonfiction, Tetjana Pachareva z Kyjeva zkoumala mezitextový/intertextuální dialog v románu E. M. Remarqua *Na západní frontě klid* a dokumentárního filmu režiséra Petera Jacksona *Oni nezestárnou/Nemají zestárnout* (They shall not grow old, 2019). Tetjana Potniceva (Dnipro, dříve Dněpropetrovsk, původně Jekatěrinoslav) přednesl referát na téma antiutopie, Eleonora Šestakova z Doněcka zkoumala prvky nonfiction v románu Borise Gorbatova *Donbas*, Anca Corban (Suceava, Rumunsko) rozebírala minoritní literaturu německé nositelky Nobelovy ceny Herty Müllerové (rodačka z rumunského Banátu, její otec byl příslušníkem Waffen-SS, ona sama využila možnosti opustit za komunistické diktatury Rumunsko a dnes žije v Berlíně), Olesja Trofymjuk (Kamjanec-Podilskij / Kamenec Podolskij) se zabývala žánrem deníku, Feliks Štejnjuk působící v Bratislavě

přednesl referát o knize *Zajetí* Valerie „Navy“ Subotínové, Kristinija Paladjan z Černovic (Černivci) pojednala o obraze černovické umělecké bohémy konce 19. století podle deníku bukovinského skladatele Cipriana Porumbesca, Emilia Stajila (Moldova/Moldávie) přednesla referát na téma *Encyklopedický slovník Mihaie Eminesca – autentická kronika eminescuismu*. V sekci *Ukrajinská nonfiction v podmínkách války* vystoupila Olena Bondareva (Kyjev) s referátem o současném ukrajinském dramatu o válce, Alina Liščinina (Zápороží) měla příspěvek na téma *Slovník války Ostapa Slivinského jako dokumentární forma fixace válečného života*, Olha Charlan (Berdansk) pojednala o tragédii Mariupolu v současné ukrajinské nonfiction, v rámci plenárního zasedání vystoupil François Rastier (Paříž) na téma *Exterminations et littérature: les principes esthétiques du témoignage de Primo Levi à Varlam Chalamov* (Vyhlazování a literatura: Estetické principy svědectví Prima Leviho a Varlama Šalamova). V sekci *Umělecký potenciál nonfiction: válka, totalita, sociologie, antropologie, gender, styl, autobiografie* vystoupili mimo jiné Cristina Álvares (Braga, Portugalsko), Halyna Dranenko (Černivci/Paříž), Erika Martelli (Parma, Itálie), Maksim Zabrodin (Černivci), Atinati Mamatsašvili (Tbilisi, Gruzie); diskusi moderovali Petro Rychlo, Julija Isapčuk a Halyna Dranenko; poté vystupovali zástupci pořadatelské univerzity, a to Petro Rychlo (Černivci, Raný esej Paula Célana jako polemika se surrealismem), Svitlana Vardevanjan (Černivci),

Julija Isapčuk (Černivci), Julianna Viščak, Roman Dzyk, Nastasija Ivončak; dále Olha Romanova (Kyjev), Danielle Pascal-Casas (Paříž), Isabelle Charpentier (Amiens), Svjatoslav Vyšynskij (Kyjev), Maryna Horbatjuk (Černivci), Iryna Horocholinska (Černivci), Aljona Matijčak (Černivci), Natalija Nikorjak (Černivci); následnou diskusi moderovali Alla Sažyna, Olha Červinska a Natalija Nikorjak. V dalším bloku vystoupila dlouholetá vedoucí pořadatelské katedry Olha Červinska (Černivci, Velká Británie) se zajímavým a objevným referátem o washingtonském archívu Jurije Lavrinenka v Kongresové knihovně, Kateryna Kalyňč (Černivci) analyzovala žánr memoárů, Zorjana a Marjana Lanovykovy (Ternopil) měly referát o Bohdanu Lepém, Alla Sažyna (Černivci) promluvila o online deníku, Aljona Tyčinina (Černivci) se zabývala sémantickou derivací slova v nonfiction o době války, Oksana Matijčuk (Černivci) měla referát o narativní strategii německé spisovatelky ukrajinského původu Kati Petrovské.

Celkově lze černovickou online konferenci charakterizovat jako olbřímí podnik, ve kterém byli účastníci především z domácí černovické univerzity a dalších ukrajinských univerzit, dále účastníci z řady zemí střední, jižní a západní Evropy a Pobaltí, mimo jiné z Francie, Německa, Portugalska, Velké Británie, ale také Moldovy/Moldavska, Litvy, Polska, České republiky aj. Z hlediska reprezentativnosti tedy špičková záležitost. Také diskusní panely odpovídaly významu tohoto distančního setkání.

Tematická orientace ukazovala na změny ve významu krásné literatury a také vědy o ní: inklinace k jiným druhům umění, pochopitelně silící tematizace války, ale i návraty k myšlenkovým podnětům minulosti. To, co bylo méně výrazné, byla metodologická inovace, a hlavně koncentrace na myšlenkové přesahy a na to, co činí z dnešní doby a její literární reflexe něco výlučného, výjimečného anebo přímo klíčového a snad i hrozivého. A to v obecnější rovině, která by překračovala hranice jedné národní literatury. Tedy přesně to, co u jiných konferencí tohoto typu: komparatistika, genologie, areálové zrcadlení a také – nehledě na to všechno – utkvění ve filologii, tedy studiu jazyka a literatury, literárního artefaktu jako klíči ke všemu, co na povrchu vnímání díla upoutává. Bez filologie nelze literaturu nahlížet, jinak z toho zbude jen změř tematických okruhů nebo *disiecta membra* podle toho, co kterého badatele zajímá. Myslím, že většině z těchto úskalí se v Černovicích dokázali vyhnout.

Již osmá Sultanovská čtení pořádaná 12.–13. září 2024, pojmenovaná podle významného profesora tamní univerzity Jurije Ibrahimoviče/Ibragimoviče Sultanova (1948–2003), který po azerbajdžánském studiu a putování po vysokých školách a fakultách v tehdejších SSSR a po různých vědeckých stupíncích spočinul na počátku 90. let 20. století jako docent na pracovišti ruské a světové literatury Pedagogického institutu v Ivano-Frankivsku, později transformovaném na Příkarpatskou univerzitu

Vasyly Stefanyka. Tato čtení byla věnována prof. Marku Verniaminoviči Teplinskému (1924–2012) a jeho stému výročí narození. Poltavský rodák Marko/Mark Teplinskij prošel také kus tehdejšího SSSR (Leningrad, Saratov, Petrozavodsk); právě na Sachalinu se jako kmenový rusista zabýval Čechovovým pobytem (viz Čechovův román *Ostrov Sachalin*, 1893), jinak byl znalcem díla ruských klasiků, mimo jiné N. A. Někrasova a N. G. Černyševského, autorem dosud nepřekonané monografie o časopise *Otečestvennyje zapiski* (1966). Takže již zavedená tradice, kterou Ivano-Frankivská láká literární vědce z Ukrajiny i zahraničí. Dlouholetý vedoucí pořádjící Katedry světové literatury a literární komparatistiky a také blízký spolupracovník brněnského Ústavu slavistiky Ihor Kozlyk soustřeďuje práci svého kolektivu na teorii, komparatistiku a literárněvědnou metodologii; svědčí o tom řada jeho publikací, jimiž se od rusistiky (monografie *V poetičeskom mire Tjutčeva*, 1997) dostává k literárněvědné epistemologii (viz naši recenzi v tomto čísle SL). První část konference byla věnována analýzám a vzpomínkově laděným příspěvkům k stému výročí narození Marka Teplinského. Součástí byly i prezentace knihy o Teplinském, kterou uvedl Ihor Kozlyk; mezi příspěvateli vzpomínkového bloku byli mj. Stepan Chorob, Pavlo Miched, ale také Volodymyr Zvynjackovskij, který v závěru svého života působil na Masarykově univerzitě († 2025). První ze směrů konferenčního jednání *Perspektivy literárněvědného diskursu*, který

uvedl autor této zprávy referátem *Literatura a literární věda na zlomu epoch*, obsahoval zajímavá témata, o nichž mimo jiné referovali Elina Svencicka, Olena Skorobogatova, Oleksandr Keba aj.; např. literární věda jako civilizační výzva, literárněvědné tradice, komunikativní intence jako složka literární vědy. Zajímavě tento směr prezentoval Roman Dzyk, který poučeně informoval o černovické škole tradičních syžetů a obrazů. Další směr konference se týkal ukrajinek v imanentní a komparativní rovině: autory příspěvků byli mj. Jarema Kravec, Marta Chorob, Tamara Tkačuk; témata jsou různě rozprostřena areálově, poetologicky i komparativně (např. Vzpomínky sibiřských vyhnanců, imago-témata v současné ukrajinské a české próze). Třetí směr, jenž se týkal zahraničních literatur, přinesl referáty jako např. problém putující inteligence v evropských literaturách 18.–20. století, umělecké paradigma lužickosrbské dětské literatury, ze směru metodologického to byly mimo jiné problémy dialogičnosti výkladu cizích literatur, technologie přednášek ze světové literatury nebo místo komponentu cizích literatur v struktuře filologické výuky (autory byli Danylo Reha, Olha Nykolenko a Olena Terechovska). Finále konference představovala prezentace svazků Sultanovských čtení a také knihy Ihora Kozlyka *Současná literárněvědná epistemologie* (2023). Ivano-frankivská konference se od černovické lišila silnějším soustředěním na užší problematiku, menším počtem účastníků a zaměřením na speciální

témata a metodologické a metodické a didaktické přístupy. Obě konference se vhodně doplňovaly, v mnohém se podobaly, ale, jak již uvedeno, v něčem se lišily, což do značné míry odpovídalo odborné orientaci celkovými přístupy jinak velmi blízkých kateder obou univerzit.

Poslední vědecké setkání, o němž zde referujeme, je 13. mezinárodní sympozium *Ruský jazyk a ruská literatura v multilingválním světě*, které se konalo na Univerzitě sv. Cyrila a Metoděje ve Velikém Trnově / Велико Търново, jež se konal online 14. června 2025.

V sekci ruské lingvistiky zazněly referáty o chybách v ústním projevu rusofonních mluvčích na území České republiky, o streamingových platformách v diskursu nové mediální společnosti, o memech a precedentních fenoménech, o stavu tverských dialektů (ve stopách V. Daľa), o záporných konstrukcích v ústních a písemných projevech mluvčích, kteří studují ruštinu jako cizí jazyk. Sekce ruské literatury se týkala např. V. Pelevina, náš referát byl o návratech klasicismu, další o chirurgích a chirurgii ve filmové produkci období tání. Sekce překladu pokrývala metodiku výuky ruštiny v bulharských školách, lexikální a gramatické zvláštnosti titulků v anglofonním a rusofonním tisku, aktualizace historické reality doby SSSR v románech Alexandry Marininové a problémy překladů do bulharštiny, je tu i versologický příspěvek k překladu ruského pětistopého jambu s cézurou do bulharštiny i odklon od normy ruské ortoepie a jejího transferu do bulharského

audiovizuálního překladu. Mezi účastníky byli badatelé z několika zemí včetně České republiky (Ostrava, Praha, Brno), mj. N. Njagolova, E. Pańkowska, a P. Michálková. Byla nabízena tematika širokého rozptylu, ale nakonec na sympoziu dominovalo několik témat, které byly někdy tradiční, jindy zase nečekané, inovativní. Byla to zajímavá sumarizace současného stavu rusistického bádání v srovnávacím průřezu, skutečně filologicky orientovaná, shrnující okruhy jazykové i literární – postup dnes často zapomínaný.

Na konci tohoto přehledu se vrátíme ke konstataci nebo otázce z titulu: Je tato zpráva opravdu svědectvím o stavu slavistiky, nebo je to jen okrajový projev tematické a metodologické heterogenity současných filologických věd a jejich dnes již povinných sociálně vědních přesahů? Do jisté míry bychom mohli souhlasit s oběma částmi dvojediné otázky. Snad nejpřesnější by byla konstatace, že jde o sondu do stavu současné filologie, literární vědy a v jiném smyslu slavistiky jako takové, její filologické i areálové složky. Nakolik se tu v budoucnu výrazněji projeví nové postupy a metody, resp. nová témata – oproti těm konjunkturálním, která zaplavila konkrétně literární vědu, ale i lingvistiku: gender, feminismus, jinakost, multikulturalismus, recepční estetika, dekonstrukce, ale také projevy komparistiky a genologie, možná právě posledně jmenované většinou méně inovativně, také ovšem kognitivní vědy (více v lingvistice), s tím spojené neurovědy, plaše také AI. Generační

pohledy se tu různěji neprojeví, ale jistě časem zesílí. Jde jen o to, v jaké podobě

filologie, lingvistika, literární věda a celá slavistika přežijí.

prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc.

Ústav slavistiky

Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Arna Nováka 1, 602 00 Brno, Česko

ivo.pospisil@phil.muni.cz

<https://orcid.org/0000-0001-8358-0765>

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). This does not apply to works or elements (such as images or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.